אין נערכין פרק שני ערכין

עין משפט נר מצוה

ל א ב מיי׳ פ״ג מהלכות מגילה ותענית הלכה ו׳:

תורה אור השלם

1. הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חָג וְשִׂמְחַת לֵבָב כַּהוֹלֵךְ בְּחָלִיל לָבוֹא בְּהַר יְיָ אֶל צוּר יִשְׂרָאֵל:
ישעיה ל כט
2. וְאֵת הַסִּירוֹת וְאֵת הַיָּעִים וְאֵת הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל הַכֵּלִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְיָ נְחֹשֶׁת מָמֹרֵט:
מלכים א ז מה
3. וְאֵת הַסִּירוֹת וְאֵת הַיָּעִים וְאֵת הַמִּזְלָגוֹת וְאֵת כָּל כֵּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אָבִיו לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְיָ נְחֹשֶׁת מָרוּק:
דברי הימים ב ד טו
4. וְכַמְרֵי זָהָב עֲשָׂרֹת לָאֲדַרְכֹּנִים אֶלֶף וּכְלֵי נְחֹשֶׁת מְגַבֶּה טוֹבָה שְׁנַיִם חֲמוּדֹת כַּזָּהָב: עזרא ח כז
5. כֹּה אָמַר יְיָ אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּחָכְמָתוֹ וְאַל יִתְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בִּגְבוּרָתוֹ אַל יִתְהַלֵּל עָשִׁיר בְּעָשְׁרוֹ:
ירמיה ט כב

שיטה מקובצת

א) שירה ולילה שאין מקודש לחג: ב) חנוכה דלאו הכי ולאו הכי וקאמרי׳: ג) אומרים הלל על ותיבת שירה נמחק: ד) הלל החם כדאמרינא: ה) אחשורוש ניהו ולו״נ תיבת אנן נמחק: ו) בחליל וסיים באבוב אות מ׳ נמחק: ז) חלק. פ״א דק של קנה מימות משה: ח) היה יקולו ערב צוה המלך וציפרו: ט) צלצל היה אות ר׳ נמחק: י) היה ומימות משה היה והיה קולו: יא) הבשמים נפנמה ושלחו חכמים והביאו: יב) ותקנוה ולא היתה מפטמת הקשה הר״ר אלחנן האיך תקנוה והא אמרינן בזבחים דכלי שרת שנפגמו אין מתקנין אותן ומכתשת כלי שרת היתה כדאיתא בפ״ק דשבועות ר״ל מה שאין מתקנין הינו משום דאין ענינות במקום עשירות ומתקנים חדשים אבל הבא שלא היו מוצאין חדשה טובה כמותה הוצרכו לתקנה. הרא״ש ז״ל: יג) ראשון ונפגמו ולא עלתה להם ארוכה: יד) ועליהם אמר דוד וכו׳ תימה מאי קאמר עליהם אמר דוד הא כתיב האי קרא בכלים שעשה שלמה דבמלכים כתיב נחשת ממורט ובדברי הימים כתיב נחשת מרוק ותראה דגרסי׳ ועליהם אמר הכתוב והכי נמי הגיא בתוספתא כלומר שלמה עשה כלים כמותם פי׳ ועליהם ועל כיוצא בהם. הרא״ש ז״ל: טו) מרגבה טובה שנים חמודות כזהב רב: טז) הגיא רשב״ג אומר שנים היו ויתיבות ר׳ נתן ואות ר׳ נמחק: יז) רשב״ג אומר שילוה: יח) תיבת לא נמחק: יט) כשהוא שוחק אומר הישב: כ) כשנים היו שני: כא) נומר והשתא ציבור מברכים בר״ת ובשאר ימים של פסח והיינו כמנהגא אבליתיר לא אשכחן שוטחיהו עליו ולא מנהג וא״כ אין לברך: כב) יפארו דאל״כ למה אנו אומרים והאופנים ותיות הקודש כו׳ משבחין ואומרים ובעוריש אומרים והחיות ישוררו בר״ה ויה״כ: כג) קרא בשלמה כתיב בכלים תיבת בעלמא נמחק:

אלא מנהג אלא ס״מ שברכו וכן משמע מהן דרים פ״ב דברכות (דף יד:) דקאמר רבא הילכתא שמונה עשר ימים שהימיד גומר בהן ההלל כין פרק לפרק פוסק באמצע הפרק אינו פוסק ימים שאין הימיד גומר בהן ההלל אפילו באמצע הפרק פוסק ואם אין מברכין עליו מאי הפסקה איכא בדבר ותו מפני דשות נמי יפסיק ועד כאן לא אינעיא ליה אלא מפני הירא ומפני הכבוד ולא דמי להאי דקאמר פרק לולב וערבה (סוכה דף מד:) אמנהגא לא מברכינן ה״מ בלטוון דמנהג כמו ערבה אבל אקריאה דמנהג מברכין שפיר והא דקאמר התם בפ״ד דתענית (דף כח:) תנא ימיד לא ימתיל ואם התמיל גומר פי׳ ימיד אין צריך להתמיל ואם התמיל גומר ובדילוג משמע דליכור מיינן היינו ממנהג בעלמא וק״ק דסבר לאפקוקיהו התניא הכא דליכור מיינן לקרותו וגם ימיד נמי גומר כשהתמיל וי״מ פי׳ ימיד לא ימתיל בברכה ואם התמיל בברכה גומר כא) ומ״מ נקוט (דרבינו שמשון) [דר״ת] כיון דטוב לברך לימיד נמי בתמילה דנכי דודאי אין מחייב לאמרו מ״מ מאחר שמוקיף עלמו לכך אין זה ברכה לבטלה כמו שהנשים מברכות על נטילת לולב שאינו לבטלה אע״פ דפטורות מ״מ הם רשאות ליטלו ואין זה ברכה לבטלה. פסק: **אמרו** מלאכי השרת מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך ברי״ת וביום הכיפורים. אבל לא קאמר מפני מה אין אנו אומרים שירה משמע שמלאכי השרת אומרים שירה ולכך אומר ר״י דבר״ה וביום הכיפורים אין לדלג והחיות ישוררו וכרובים יפאמרו כב): (שיך למתני׳) **אין** פותחין מב״א הקיעות במקדש בכל יום. ומפרש בסוכה (דף נג:) שלשה לפתיחת שערים ותשע לתמיד של שחר שהיו הלוים אומרים שירה בשעת נסכים והיה בו ג׳ פרקים לכל פרק תקעו והריעו ותקעו:

(שיך למתני׳) ג) **ולא** מוסיפין על ששה. פירש״י לא איתפרים טעמא אין פותחין מב׳ חליים ולא מוסיפין על י״ב כנגד י״ב יום שחליל מכה: מ) **[אין]** פותחין מי״ב לחים העומדין על הדוכן. בכל יום כשאומרים שירה שנים לנבלים וט׳ חצוצרות וללל הרי י״ב ושתי תלולרות כהנים תוקעים בהן ולא לוים והכי תנן פרק בתרא דתמיד (דף לג:) ושני כהנים עומדים על שולחן החלבים וג׳ חצוצרות בידם ולא חס התם לאתני חצוצרות וחליים לפי שלא היו בכהנים אלא בלוים וק״ק דקתני התם והקיש בן ארזא בלילל ותירץ לחדא מיינייהו נקט: **ועליהם** אמר דוד נחושת ממורט. מ״פ״ה על נחושת שמוליא בהם מיהו קשה דהאי קרא נא) בעלמא כתיב בכלים לכתיב נחשת ממורט ובדברי הימים (נ ד) כתיב נחשת מרוק ומאי קאמר ועליהם אמר דוד ונראה לר״י דה״ג ועליהם אמר קרא נחשת ממורט נחושת (ממורק) מ): **הרדוולים** כסמ״ך גרים רש״י ונראה לר׳ הרדוולים במ״ס וכן יש בנראשית רבה ערדולון בעיר ומדינה נהפכה פירוש ערדוולון כמו הרדוולון והם מיני כלי זמר מ״ס מתחלפת בנו״ן הרדוולים זהו תרגום של עוגב: **מגריפה** היתה במקדש. פי׳ בקונטרס שגורפין בה הדשן וקשה דהא היתה כלי זמר אלא נראה לפרש דשני מיני מגריפות היו אחת לדשן ואחת של שיר: לא

ימי החג חלוקין בקרבנותיהם. דפרי החג מתמעטין והולכין: **רש״ם חדש איקרי מועד.** דכתיב (איכה א) קרא עלי מועד וכפ״ד דמסכת תענית (דף כט.) תמוז דהתוא שמא מלויי מלויה דכתיב קרא עלי מועד: **השיר.** הלל: **מקודש.** בעשיית מלאכה: **קרייפה.** קריאת המגילה: **דחלי קליה.** ממוק קולו לשמוע: **חלק.** קלוף: **דק.** טיונב״ש. גילדו דקה: **ללל.** שני כלים מכין זה ע״ג זה וקולם דק וקורין להן לנב״ש: **מפטמת את הבשמים.** שבה היו כותשין סממני הקטרת והיה קולה גדול ומפטמת הבשמים יפה ונותנת בהן ריח כדאמרי׳ בכריתות (דף י:) יא) השותק אומר היטב הדק הדק היטב שהקול יפה לבשמים: **שני כלים.** ללל ומכתשת יב) נחושת: **ממורט.** דק שיכולין לקפלו: **ממורק.** קלל לויש״ט: **שנייס.** כ) שני ללללים ושני מכתשות: **כלאיסר.** פי המעיין שהוא נוגע שם רחב כאיסר: **אל יפהלל חכם.** שחכמתו אינה אלא מקלקלת לפי שכלי מקדש ראשון ע״פ הנבוכה נעשו לכתיב (ד״ה ג׳ כח) הכל בכתב מיד ה׳ עלי השכיל כל מלאכת המכנית: **הרדוולים ערגלא גורגדנא.** זוג ועינבל שקורים אישקליט״ש: **ומערבב את הנעימה.** כשהיה קול זה מפיים כ): **מגריפה.** שבה גורפין את דשן המזבח. וודי״ל והוא כעין כף: עשרה

שירה משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה יד) רב נחמן כב) אמר קרייתה זו היא הלילא רבא אמר בשלמא התם הללו עבדי ה׳ ולא עבדי פרעה הכא הללו עבדי ה׳ ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש כג) אנן כד) ולר״נ דאמר קרייתה זו היא הלילא התניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון: לא היה מכה באבוב של נחושת וכו׳: פתח בחליל כו) ומסיים באבוב א״ר פפא היינו חליל היינו אבוב ואמאי קרי ליה חליל דחלי קליה: ת״ר כז) אבוב היה במקדש חלק כז) היה דק היה של קנה היה ומימות משה היה כח) צוה המלך וציפוהו זהב ולא היה קולו ערב נטלו את צפויו והיה קולו ערב כמות שהיה כט) צלצול היה במקדש של נחושת היה ל) והיה קולו ערב ונפגם ושלחו חכמים והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים ותקנוהו ולא היה קולו ערב נטלו את תיקונו והיה קולו ערב כמות שהיה לא) מכתשת היתה במקדש של נחושת היתה ומימות משה היתה והיתה מפטמת את הבשמים לב) נתפגמה והביאו אומנין מאלכסנדריא של מצרים לג) ותיקנוה ולא היתה מפטמת כמו שהיתה נטלו את תיקונה והיתה מפטמת כמו שהיתה אלו שני כלים נשתיירו ממקדש ראשון לד) ונתפגמו ולא היה להם ארוכה לה) ועליהם אמר דוד [2] נחושת ממורט [3] נחושת לו) (ממורק) ועליהם הוא אומר [4] וכלי נחשת לז) מוצהב שנים חמודות (מזהב) לח) רב ושמואל חד אמר כל אחד ואחד שקול כשנים של זהב וח״א שניהם שקולין כאחד של זהב תני רב יוסף שניהם שקולין כאחד של זהב תניא מ) ר׳ נתן אומר שניים היו שנאמר שנים אל תיקרי שנים אלא שניים תני רשב״ג מא) שילוה היה מקלח מים בכאיסר צוה המלך והרחיבוהו כדי שיתרבו מימיו ונתמעטו וחזרו ומיעטוהו והיה מקלח מים לקיים מה שנאמר [5] אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל גבור בגבורתו וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר הרדולים מא) לא היה במקדש מאי הרדולים אמר אביי טבלא גורגדנא מפני שקולו מב) ערב ומערבב את הנעימה: אמר רבא בר שילא אמר רב מתנה אמר שמואל מגריפה היתה במקדש

עשרה

מסורת הש״ס

א) [פסחים לה:], ב) רי״ה לה:, ג) מגילה יד. ע״ש, ד) [מגילה יד.], ה) [ע״ש היטב], ו) [תוספתא פ״ב ה״כ], ז) [ל״ל מתוקן], ח) [ל״ל מחכן], ט) ל״ל עב וכ״ה הגי׳ בערוך השלם ערך הרלולים. ומעורך ערך טבלא ל׳ הגי׳ עבה, י) גירסת ל״ק ומכתשת הם״ל נחוסת מתוכנו כי׳ מתחיל ד״ה, כ) [אולי ל״ל מפיים], ל) ל״ק הד״ה, מ) ד״ה זה שייך למתני׳ בדף יג ע״ב, נ) עי׳ ל״ק, ס) ל״ל מרוק.

גליון הש״ס

גמ׳ מכתשת. עי׳ שטוטות דף יא ע״ב מוס׳ ד״ה מכל מקום קשיא:

לעזי רש״י

טינבי״ש. דק, רזה. צנבי״ש [צינבי״ש]. צלצלים, מצמוצים. לוישנ״ט. מבהיק. אישקיליט״א. פעמון קטן. ודדי״ל [ודי״ל]. יצה. מגרפה.

מוסף רש״י

חלולקין בקרבנותיהן. וכל אחד ואחד כמה כפני עצמו דמי (תענית כח:). השיר היה לכם. כיום שתגלו מן הגלות, כליל התקדש חג. כמו שאתם טיכנים לשורר כליל התקדש חג, ואין לך ליל חג לטטעין שירה חוץ מליל שבתות על אמיתו (פסחים צח:). ולא עבדי פרעה. שהרי לאיתות יצאו (תורה יז.). עבדי אחשורוש אנן. דלא נגאלו אלא מן המיתה (שם). לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה. עד גם המלאכים לסם (שם).

רבינו גרשום

דנומרין בהן את ההלל: [חלולקין קרבנות. פרי החג:] שבת דחלוקין קרבנותיו. שאר ימי השבוע ליומא הלל: [ר״ח דאיקרי מועד. ליגמר ביה הלל בגמרא במסכת שבועות דף י ע״א] קרא עלי מועד. תמוז דהתוא שתא עבורי עבירה: טעון שירה. הלל: דלא הכי אלא הכי. לא חלוק בקרבן אלא מקודש לחג ולא אסור בעשיית מלאכה]: חזרו להתירן הראשון. לומר שירה אפי׳ בחוצה לארץ [מקרא מגילה]: צלצול. קורין צימבש [צימבלין והן כעין [בי׳] גלילי נחושת ומכין זה בזה: מפטמת את הבשמים. נותנת ריח טוב בבשמים: נשתיירו ממקדש ראשון. מן המשכן: מכותר. צהוב הרבה: מתורק. חלק הרבה. ואף ביתי עזרא היו עליהן אמר כו׳: [שנים הוי. ב׳ מכתשות וב׳ צלצלים]: הרדולים. שבלא: גורגנא. קלונתא (מורגנרו בלע״ז). [של אחזו סין]: ומערבב את הנעימה. של שיר: מגריפה. כלי שבו תתוין את האפר מן המזבח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com